



Migrationen – en överblick

Umeå den 18 januari 2017

Eskil Wadensjö
Institutet för social forskning, Stockholms
universitet

Olika typer av migration

- Arbete (anställning, starta företag)
- Studier
- Familjeskäl
- Flyktingar

Totalt bor c. 3 procent av världens befolkning utanför det landet de är födda (97 procent bor i det land de är födda)

Migration för arbete

- Säsongs-, korttids- och mer permanent migration
- Ålder (övervägande unga i aktiv ålder)
- Utbildning (hög- och lågutbildade)
- Regionala mönster

Migration för studier

- Högre studier (ofta kombinerat med arbete)
- Regler inom EU, andra regler för dem som kommer från andra länder
- Framför allt till engelskspråkiga länder
- Många stannar kvar och söker arbete efteråt

Familjerelaterad migration

- Familjemedlemmar till tidigare migranter
- Nya familjebildningar (till samma etniska grupp; personer som träffats i något av länderna eller i annat tredje land), "marriage migration"

Flyktingar

- 65 miljoner totalt i världen år 2015
- Mycket stor grupp är internflyktingar (till annan del av sitt land)
- Merparten som flyr över en gräns flyr till ett närliggande land
- Flykt i flera steg (ex. från Afghanistan till Iran, söker sig senare vidare till Europa)

Reglering av internationell migration

- Reglering av utvandring (rätt att få lämna landet)
- Reglering av invandring (att få komma till landet)
- Reglering av villkor för dem som invandrat (när de vistas i landet)

Reglering av utvandring

- Varför? kontroll av befolkningen, motverka förlust av humankapital ("brain drain")
- Exempel Nordkorea, Östblocket före murens fall
- Europa under tiden före första världskriget, under mellankrigstiden
- Sverige? (politiken under den stora utvandringen)

Reglering av invandring

- Stora förändringar över tiden
- Exempel USA
- Exempel Australien
- Exempel Europa

Regler för dem som invandrat

- Vilka yrken?
- Vilka arbetsplatser?
- Vilka delar av landet?
- Vilka rättigheter har de vad gäller offentliga tjänster och transfereringar?
- Vilka möjligheter har de att stanna kvar vid förändrade förutsättningar?
- Vilka möjligheter har de att få medborgarskap?

Gemensamma arbetsmarknader

- Norden
 - 1939 (förhandlingar pågick när kriget bröt ut)
 - 1943, 1945, 1949 (mot en öppnare arbetsmarknad)
 - 1954, 1960-talet
- Benelux
- Brittiska samväldet
- EU (stegvis under 1960-talet; senare utvidgningar av EU i flera olika etapper)

Sverige som invandringsland den tidiga historien

- Sverige har varit ett invandringsland under mycket lång tid
- Den fanns tidigt en migration till städerna av specialister av olika slag (Hansan); invandring av andra specialister
- Migration (från Finland) till glesbefolkade områden i Sverige; från den östra till den västra delen av det svenska riket

Sverige som utvandringsland

- Emigrationen till USA startade med att studenter från Lund och Uppsala reste dit och skrev hem
- Emigration till transoceana länder: USA, Kanada, Australien, Sydamerika
- Migration till grannländer: Danmark, Norge och Tyskland i slutet av 1800-talet och i början av 1900-talet – lägre flyttningkostnader (flest kom från Väst- och Sydsverige)

Invandring till Sverige 1930- och 1940-talen

- Depressionen – Sverige nettoinvandringsland från 1930 (återinvandring från USA)
- Flyktinginvandring under andra världskriget
- Krav om arbetstillstånd avskaffat från oktober 1943 för medborgare i nordiska länder; kravet om visum avskaffades 1945 och 1949 för medborgare i nordiska länder
- Arbetskraftsinvandring i slutet av 1940-talet och början av 1950-talet från Norden och Västeuropa

Invandring till Sverige 1950- och 1960-talen

- Den gemensamma nordiska arbetsmarknaden etablerades 1954
- Start för arbetskraftsinvandring från Medelhavsländer
- Flyktinginvandring från Ungern 1956
- "Rekordåren" – snabb expansion av den svenska ekonomin
- Fortsatt omfattande arbetskraftsmigration till början av 1970-talet
- Reglering av den icke-nordiska invandringen och skärpt tillämpning av reglerna

Invandring till Sverige 1970- och 1980-talen

- Flyktinginvandring (från Chile och några andra länder i Sydamerika); annan flyktinginvandring
- Viss arbetskraftsinvandring från andra länder i Norden
- Familjemedlemmar till tidigare invandrare

Invandring till Sverige 1990-talet

- Berlinmurens fall
- Flyktingar från länder utanför Europa (som Iran)
- Familjemedlemmar till tidigare invandrare
- Krig och inbördeskrig i f.d. Jugoslavien – flyktingar
- Flyktingar från andra länder
- Sverige medlem av EES/EU 1994/95 (invandring från EU15-länder som Tyskland, Storbritannien och Nederländerna)

Invandring till Sverige 2000- och 2010-talen

- Flyktingar från många olika länder
- Utvidgning av EU och dess gemensamma arbetsmarknad 2004, 2007 och 2013 (inga övergångsregler i Sverige)
- Lättare för dem som kommer från länder utanför EU/EES att få arbetstillstånd från den 15 december 2008
- Ny stor flyktingvåg

Vilka faktorer påverkar invandringen till Sverige?

- Arbetskraftsinvandrare
 - Arbete och arbetsinkomster i invandringslandet
 - Arbete och arbetsinkomster i utvandringsländerna
 - Flyttningkostnader
 - Information
 - Regelverket
 - Konkurrens mellan invandringsländer
- Flyktingar (vad händer i olika delar av världen, regelverket)
- Anhöriga (tidsfördröjningar, regelverket)
- Studerande (regelverket)

Invandringens effekter för dem som migrerar

- Ex ante – ex post (gör ett val, men kan bedöma det som felaktigt i efterhand)
- I förväg en positiv bedömning av effekterna men det kan bli en annan i efterhand pga
 - Felaktig information; felaktig bedömning
 - Förändringar i invandringslandet
 - Förändringar i utvandringslandet

Migrationens effekter för utvandringsländerna

- Effekter på arbetslöshet
- Effekter på löner
- Effekter för de offentliga finanserna
- Effekter på vissa samhällsfunktioner av migration av högre utbildade
- Effekter för kvarvarande familjemedlemmar
- Remitteringar

Migrationens effekter för invandringslandet I

- Undersökningsmetoder, ex. naturliga experiment
- Löner – små eller inga effekter – varför?
 - komplement/substitut
 - yrkesrörlighet
 - kapitalbildning
- Sysselsättning – små eller inga effekter – varför?
 - komplement/substitut
 - yrkesrörlighet
 - kapitalbildning

Migrationens effekter för invandringslandet II

- Offentliga finanser
 - system för omfördelning
 - gruppens sammansättning (ålder; arbete)
- Olika effekter för olika typer av invandring

Integration

- Olika för olika grupper
 - Skäl för bosättning
 - Födelseland
 - Religion
 - Kvinnor och män
 - Ålder

